

Statsbyggs seriøsitetsskrav for håndverkertjenester

Oppdatert 1.10.2019

Denne oppsummeringen av seriøsitetsskravene viser til bestemmelsene i «Standard kontraktsvilkår for Statsbyggs kjøp av håndverkertjenester».

Innholdsfortegnelse

DEL I, GENERELLE KONTRAKTSVILKÅR	2
6 Leverandørens plikter	2
6.2 Bruk av underleverandører mv.	2
6.2.1 Plikter	2
6.2.2 Sanksjoner	2
6.2.3 Identifikasjon	3
6.10 Krav til lønns- og arbeidsvilkår - sosial dumping	3
6.11 Rapporteringsplikt Skatteetaten Brukerdialog, utland (tidligere Sentralskattekontoret for utenlandssaker (SFU))	3
6.12 StartBANK	4
6.14 Internkontroll. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø	4
6.15 HMS-kort og ID	4
6.16 Krav om faglærte håndverkere	5
6.17 Fast ansatte	5
6.18 Innleie fra bemanningsforetak	5
6.19 Forbud mot kontant betaling mv.	6
6.20 Innsynsrett	6
6.21 Ytre miljø	6
6.21.1 Tropisk tømmer og fredet skog	6
6.22 Egenrapportering om seriøsitet	7
6.23 Oppdragsgivers rett til å innhente opplysninger (Utvidet skatteattest)	7
15 Misligholdt kontraktsforpliktelse - konsekvens for senere konkurranser	7
DEL II, SPESIELLE KONTRAKTSVILKÅR	8
18 Etisk handel	8
20 Lærlingeklausul	8
20.1 Plikt til bruk av lærling	8
20.2 Sanksjoner	9

DEL I, GENERELLE KONTRAKTSVILKÅR

Disse standard kontraktsvilkår gjelder mellom Statsbygg (heretter kalt Oppdragsgiver) og den part som påtar seg å utføre håndverkertjenester (heretter kalt Leverandøren) på ting eller fast eiendom.

Eventuelle avvikende kontraktsvilkår er uten virkning for kontrakten med mindre Oppdragsgiver skriftlig har godtatt dem.

6 Leverandørens plikter

6.2 Bruk av underleverandører mv.

6.2.1 Plikter

Leverandøren kan ikke ha flere enn to ledd underleverandører, herunder bemanningsforetak, i kjede under seg for utførelse av kontraktsarbeider. Oppdragsgiver kan samtykke til flere ledd dersom det på grunn av uforutsette omstendigheter er nødvendig for å oppfylle kontrakten.

Leverandørens bruk av underleverandører, herunder innleie fra bemanningsforetak, skal forhånds godkjennes av Oppdragsgiver. Det samme gjelder for utskiftning av underleverandører i kontraktsperioden. Oppdragsgiver har rett til å underkjenne valg av underleverandør dersom saklig grunn foreligger. Oppdragsgivers nektelse av å godkjenne Leverandørens valg av underleverandører, gir ikke Leverandøren rett til godtgjørelse for de merkostnader dette måtte påføre ham.

Bruk av enkeltpersonforetak skal begrenses. I de tilfeller det benyttes enkeltpersonforetak, skal Leverandøren dokumentere at enkeltpersonforetaket driver reell næringsvirksomhet, fører regnskap i samsvar med gjeldende lov og forskrift om bokføring, og sender inn mva.-oppgaver 6 ganger per år.

Leverandøren skal ikke engasjere underleverandører for å utføre arbeid under denne kontrakten som er i en situasjon som nevnt i forskrift om offentlige anskaffelser § 24-4 (3).

Leverandøren skal til enhver tid holde Oppdragsgiver orientert om kontaktopplysninger til underleverandørene sine og hvem som har signaturrett for disse.

Alle avtaler Leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

6.2.2 Sanksjoner

Brudd på ovennevnte plikter gir Oppdragsgiver rett til å kreve at forholdet rettes opp, om nødvendig ved skifte av underleverandøren innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra Oppdragsgiver. Det samme gjelder dersom opplysningene i skatteattest viser at underleverandøren ikke har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene. Omkostningene som følge av hevning av underleverandørens avtale, skal bæres av Leverandøren.

Ved mislighold av ovennevnte plikter, kan Oppdragsgiver nekte den aktuelle underleverandøren og dennes ansatte tilgang til eiendommen eller byggeplassen.

Vesentlig mislighold av ovennevnte plikter kan påberopes av Oppdragsgiver som grunnlag for heving.

Alle avtaler Leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

6.2.3 Identifikasjon

Leverandøren svarer for sine ansatte, medhjelpere og underleverandør(er) som han benytter for å oppfylle sine forpliktelser etter kontrakten.

6.10 Krav til lønns- og arbeidsvilkår - sosial dumping

Leverandøren er ansvarlig for at egne ansatte, ansatte hos underleverandører og innleide har lønns- og arbeidsvilkår i henhold til:

- Forskrift om allmenngjort tariffavtale.
- Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter av 8. februar 2008 der denne kommer til anvendelse. På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkårene være i henhold til landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje. Med lønns- og arbeidsvilkår menes bestemmelser om minste arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

Leverandøren plikter på forespørsel å dokumentere lønns- og arbeidsvilkårene for egne arbeidstakere, arbeidstakere hos eventuelle underleverandører og innleide. Opplysningene skal dokumenteres ved blant annet kopi av arbeidsavtale, lønsslipp, timelister og arbeidsgiverens bankutskrift.

Dokumentasjonen skal være på personnivå og det skal fremgå hvem den gjelder.

Ved brudd på kravene til lønns- og arbeidsvilkår skal Leverandøren straks rette forholdet. Oppdragsgiver har rett til å holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger innsparingen for arbeidsgiveren, uavhengig av om arbeidstaker selv har fremmet krav mot sin arbeidsgiver. Tilbakeholdsretten opphører så snart retting etter foregående ledd er dokumentert.

Brudd på kravene til lønns- og arbeidsvilkår gir Oppdragsgiver rett til å stanse arbeidene eller, i alvorlige eller gjentatte tilfeller, å heve kontrakten. Dette gjelder uavhengig av hvor i leverandørkjeden bruddet har skjedd. Retten til heving gjelder selv om leverandøren retter forholdene. Dersom bruddet har skjedd i underleverandørleddet, herunder hos bemanningsforetak, kan Oppdragsgiver også kreve at leverandøren skifter ut underleverandøren. Dette skal skje uten omkostninger eller risiko for Oppdragsgiver.

Manglende dokumentasjon på lønns- og arbeidsvilkår som nevnt i punkt 6.10 første ledd likestilles med brudd på bestemmelsen og kan sanksjoneres av Oppdragsgiver som om det forelå brudd.

Alle avtaler Leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

6.11 Rapporteringsplikt Skatteetaten Brukerdialog, utland (tidligere Sentralskattekontoret for utenlandssaker (SFU))

Kontrakt gitt til utenlandsk leverandør eller underleverandør, og alle arbeidstakere på slik kontrakt, skal rapporteres til Skatteetaten Brukerdialog, utland i henhold til skatteforvaltningsloven § 7-6.

Leverandøren er ansvarlig for at slik rapportering skjer i hele leverandørkjeden. Leverandøren skal på forespørsel dokumentere at rapporteringsplikten er oppfylt ved kopi av innmeldingsskjema eller kvittering fra Altinn.

Eventuelt ansvar for skatter eller avgifter, gebyrer eller tvangsmulkt ilagt Oppdragsgiver som følge av at Leverandøren ikke har overholdt sine forpliktelser etter dette punktet, er Leverandørens ansvar og skal betales av ham.

6.12 StartBANK

Leverandøren skal ved kontraktsinngåelse være registrert i StartBANK.

Underleverandører og bemanningsforetak som medvirker til å oppfylle kontrakten må være registrert i StartBANK. Registreringen må være fullført før virksomheten gis tilgang til eiendommen eller byggeplassen.

Leverandøren plikter å sørge for at informasjonen og dokumentasjonen i StartBANK til enhver tid er oppdatert. StartBANK medlemskapet skal inkludere SKAV-fullmakt.

Personell fra virksomhet som ikke er registrert i StartBANK kan nektes adgang til eiendom eller byggeplass.

6.14 Internkontroll. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

Leverandøren skal følge den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølov med tilhørende forskrifter, Oppdragsgivers SHA-plan og Oppdragsgivers eller koordinators anvisninger.

Leverandøren plikter å ha et internkontrollsystem iht. forskrift om systematisk helse- miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter.

Relevante deler av Oppdragsgivers SHA-plan skal innarbeides i, og følges opp gjennom, Leverandørens internkontroll. Innarbeidingen skal skje slik at SHA-planens bestemmelser kan identifiseres.

Med mindre annet er avtalt, skal all kommunikasjon mellom nøkkelpersoner i prosjektet foregå på norsk. Leverandøren skal sørge for at arbeidstakerne han og eventuelle underleverandører benytter kan kommunisere på en slik måte at manglende kommunikasjon ikke utgjør en sikkerhetsrisiko, se for øvrig krav i SHA-planen.

Ved brudd på ovennevnte plikter har Oppdragsgiver rett til å stanse arbeidene i den utstrekning Oppdragsgiver anser det nødvendig.

Vesentlig mislighold av ovennevnte plikter kan påberopes av Oppdragsgiver som grunnlag for heving. Der slikt mislighold består i stadige brudd på pliktene, kan Oppdragsgiver heve selv om Leverandøren retter forholdene. Oppdragsgiver kan på samme måte kreve at Leverandøren skifter ut underleverandører. Dette skal skje uten omkostninger for oppdragsgiver.

6.15 HMS-kort og ID

Alle arbeidstakere skal, lett synlig, bære gyldig HMS-kort utstedt av Arbeidstilsynet. Ordrebekreftelse, søknadsskjema ol aksepteres ikke som HMS-kort.

Gyldig legitimasjon skal kunne fremvises på forespørsel fra Oppdragsgiver eller representanter som utfører kontroll på vegne av Oppdragsgiver. Personer som ikke kan fremvise HMS-kort og gyldig legitimasjon, vil kunne bli bortvist fra eiendommen eller byggeplassen.

6.16 Krav om faglærte håndverkere

I kontrakten skal minimum 40 % av arbeidede timer utføres av personer med fag- eller svennebrev. Ikke-nordiske fag- eller svennebrev må være godkjent av NOKUT for å regnes med.

Alle avtaler Leverandøren inngår om utførelse av arbeid under denne kontrakten, og der hovedtyngden av kontraktsarbeidet er bygg- og anleggsgagnene (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk, samt anleggsgartnerfaget), skal inneholde tilsvarende krav.

Leverandøren skal før arbeidet starter opp redegjøre for hvordan kravet vil bli oppfylt, samt jevnlig oversende rapporter som viser oppfylleelsesgraden.

Dersom Leverandøren ikke kan sannsynliggjøre at kravet vil bli oppfylt, må leverandøren iverksette tiltak. En forpliktende plan skal fremlegges for Oppdragsgiver snarest mulig.

Dersom ansatte (unntatt lærlinger) hos Leverandøren eller underleverandører i løpet av kontraktperioden består fagprøven og blir faglært, vil alle timene vedkommende har arbeidet under kontrakten bli godkjent som timer utført av faglærte. Tilsvarende gjelde for de tilfeller hvor NOKUT-godkjenning for en ansatt blir gitt i løpet av kontraktperioden.

Oppdragsgiver kan stanse arbeidet for Leverandørens regning og risiko dersom ovennevnte plikter misligholdes, eller det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra Oppdragsgiver.

6.17 Fast ansatte

Minimum 80 % av kontraktarbeidet skal utføres av fast ansatte med reell stillingsprosent (minimum 80 %). Innleid arbeidskraft anses ikke som fast ansatt etter denne bestemmelsen. Oppdragsgiver kan gjøre unntak fra kravet til 80 %, for eksempel der midlertidig ansatte erstatter fast ansatte som er i svangerskapspermisjon, er syke e.l.

I tillegg gjelder at hovedtyngden av kontraktarbeidet i det enkelte oppdrag under kontrakten skal utføres av fast ansatte hos leverandør, eller underleverandør som på forhånd er godkjent av Oppdragsgiver. Leverandør, eller underleverandør som på forhånd er godkjent av Oppdragsgiver, skal til enhver tid være representert på eiendommen eller byggeplassen.

Leverandøren skal redegjøre for hvordan kravet vil bli oppfylt, samt jevnlig oversende rapporter som viser oppfylleelsesgraden. Alle avtaler Leverandøren inngår for utførelse av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Oppdragsgiver kan stanse arbeidet for Leverandørens regning og risiko dersom ovennevnte plikter misligholdes, eller det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra Oppdragsgiver. Alvorlige eller gjentatte brudd på denne bestemmelsen kan anses å være vesentlig mislighold av kontrakten.

6.18 Innleie fra bemanningsforetak

Som bemanningsforetak regnes virksomhet som har til formål å drive utleie av arbeidskraft.

Innleide arbeidstakere skal være ansatt med reell stillingsprosent (minimum 80 %) i bemanningsforetaket.

Ved bruk av innleid arbeidskraft i henhold til arbeidsmiljølovens § 14-12 (2), skal Leverandøren fremlegge dokumentasjon på at det er inngått gyldig avtale om tidsbegrenset innleie med tillitsvalgte som til sammen representerer et flertall av den arbeidstakerkategori innleiet gjelder.

Ved innleie skal det være fast ansatte fagarbeidere fra innleier på alle arbeidslag til enhver tid.

Ved bruk av innleid arbeidskraft fra bemanningsforetak gjelder arbeidsmiljølovens § 14-12 a om likebehandling av lønns- og arbeidsvilkår.

Alle avtaler Leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Der Oppdragsgiver påpeker brudd på bestemmelsene om innleie hos Leverandøren eller dennes underleverandører skal Leverandøren straks sørge for å rette forholdet.

Dersom Leverandøren ikke retter forholdet kan Oppdragsgiver stanse arbeidene for Leverandørens regning og risiko. I alvorlige eller gjentatte tilfeller kan Oppdragsgiver også heve kontrakten.

6.19 Forbud mot kontant betaling mv.

Lønn og annen godtgjørelse til egne ansatte, ansatte hos underleverandører og innleide skal utbetales til konto i bank, uten kostnader for den ansatte.

For å motvirke svart økonomi og for å sikre sporbarhet i transaksjoner skal all betaling leverandører foretar for kjøp til Statsbygg foretas med elektronisk betalingsmiddel. Leverandøren skal derfor f. eks ikke kunne kjøpe byggevarer med kontanter.

6.20 Innsynsrett

Oppdragsgiver, eller den som er bemyndiget av Oppdragsgiver, skal ha rett til innsyn i Leverandørens kvalitets-, internkontroll- (HMS) og miljøstyringssystem og de deler av styringssystemet for øvrig og regnskap, som kan ha betydning for Leverandørens oppfyllelse av kontrakten.

Innsynsretten omfatter revisjon ved intervjuer, inspeksjon, kontroll og dokumentgjennomgåelse. Leverandøren skal vederlagsfritt yte rimelig assistanse ved slikt innsyn. Innsynsretten er begrenset til tre år etter at siste betaling har funnet sted.

Leverandøren skal sikre at Oppdragsgiver har tilsvarende innsynsrett hos Leverandørens direkte og indirekte kontraktsmedhjelpere, med mindre leveransen har en klart underordnet betydning for Leverandørens evne til å oppfylle sine forpliktelser overfor Oppdragsgiver.

6.21 Ytre miljø

6.21.1 Tropisk tømmer og fredet skog

Som følge av at Oppdragsgiver ikke skal ha regnskogmateriale eller materiale fra fredet skog i sine bygg eller på sine byggeplasser, og som følge av manglende pålitelige sertifiseringsordninger for trevirke, skal Leverandøren planlegge og utføre kontraktarbeidet slik at tropisk trevirke ikke blir benyttet eller forefinnes på byggeplass.

Leverandøren kan søke Oppdragsgiver om unntak fra dette. Vedlagt søknaden skal følge dokumentasjon fra pålitelig, uavhengig tredjepart om opprinnelsesland og tresort, samt forsikring om at trevirket ikke kommer fra regnskog eller fredet skog. Oppdragsgiver avgjør etter eget skjønn om unntak skal gis, og gjør særskilt oppmerksom på at unntak ikke kan påregnes.

Aksept av Leverandøren tilbud anses ikke som et meddelt unntak etter denne bestemmelse.

Dersom det på tross av bestemmelsene ovenfor, i kontraktsarbeidet eller på byggeplass, finnes eller kan finnes trevirke fra regnskog, fredet skog eller tropisk trevirke som ikke er godkjent av Oppdragsgiver, er dette å anse som en mangel som kan kreves rettet for Leverandørens regning, uavhengig av kostnadene ved slik retting. Oppdragsgiver kan i tillegg kreve dekket sitt tap som følge av mangelen. For øvrig gjelder kontraktens misligholdssanksjoner.

6.22 Egenrapportering om seriøsitet

Leverandøren og hans underleverandører, herunder bemanningsforetak, plikter å fylle ut Oppdragsgivers skjema 16-04-M1 Egenrapportering av leverandør, før arbeidet starter opp på eiendom eller byggeplass, se statsbygg.no. Hvis ikke annet er avtalt, skal skjemaet være Oppdragsgiver i hende 1 uke før Leverandørens eller den aktuelle underleverandørens, herunder bemanningsforetakets, oppmøte på eiendom eller byggeplass.

Brudd på denne plikten medfører at arbeidstakere fra Leverandør eller underleverandør eller bemanningsforetak som ikke har utfyllt skjema, kan nektes adgang eller bli bortvist fra eiendommen eller byggeplassen.

6.23 Oppdragsgivers rett til å innhente opplysninger (Utvidet skatteattest)

Oppdragsgiver skal ha fullmakt fra Leverandøren og underleverandør(er) til et ubegrenset antall ganger å innhente opplysninger om de forhold som er angitt i fullmakt til innhenting av opplysninger om skatte- og avgiftsforhold mm. Fullmakten finnes her;

http://www.statsbygg.no/files/publikasjoner/kontraktsdokumenter/Fullmakt_Skatteetaten.pdf

De rettigheter og plikter som fremgår av fullmakten, skal gjelde i 4 år fra signering av fullmakten, og fullmakten skal være generell for Statsbygg.

15 Misligholdt kontraktsforpliktelse - konsekvens for senere konkurranser

Brudd på Leverandørens plikter i denne kontrakten vil kunne bli nedtegnet og få betydning i senere konkurranser, enten i kvalifikasjons- eller tildelingsomgangen.

DEL II, SPESIELLE KONTRAKTSVILKÅR

For det tilfelle at Oppdragsgiver har unnlatt å velge ett av flere alternative formuleringer i de spesielle kontraktsbestemmelser, gjelder alternativ 1.

18 Etisk handel

Ingen endring

20 Lærlingeklausul

20.1 Plikt til bruk av lærling

Alternativ 1:

Leverandøren skal være godkjent lærebedrift og skal dokumentere at det er minst en lærling ansatt i virksomheten.

Arbeidstimene utført av en eller flere lærlinger, jf. opplæringslova § 4-1, skal utgjøre minimum 5 % av arbeidede timer i utførende fag (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk, elektrofag, samt anleggsgartnerfaget) per år for rammeavtaler og for hele oppdraget ved enkeltkontrakter.

I tillegg gjelder ved enkeltoppdrag med en verdi over 1,3 millioner og med varighet over 3 mnd, at arbeidstimene utført av en eller flere lærlinger, jf. opplæringslova § 4-1, skal utgjøre minimum 5 % av arbeidede timer i utførende fag (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk, elektrofag, samt anleggsgartnerfaget) på oppdraget.

Deler av lærlingekravet kan oppfylles av en eller flere underleverandører.

Utenlandske leverandører kan oppfylle lærlingekravet ved å benytte lærlinger som er tilknyttet offentlig godkjent lærlingeordning i Norge eller tilsvarende ordning i opprinnelseslandet. Dersom opprinnelseslandet ikke har en lærlingordning, kan kravet oppfylles ved å benytte praksiselev fra en opplæringsordning i opprinnelseslandet.

Leverandøren skal ved oppstart, og på anmodning under gjennomføringen av kontraktarbeidet, sannsynliggjøre at kravene vil bli oppfylt. Leverandøren skal innen to uker etter kontraktsinngåelse redegjøre for antallet lærlinger som er ansatt i virksomheten med navn og kontaktinformasjon til denne/disse. Hvert år, første gant ett år etter kontraktsperiodens starttidspunkt skal det fremlegges oversikt over antall lærlingetimer. Timelister skal fremlegges på anmodning.

Lærlinger skal lønnes etter gjeldende tariffavtale. For øvrig skal lærlinger ha samme arbeidsvilkår og goder som fast ansatte i virksomheten.

Dersom arbeidene ikke er egnet for bruk av lærlinger ut fra arbeidets art og helse, miljø og sikkerhet, kan oppdragsgiver tillate at prosentkravene ovenfor fravikes. Leverandøren anses dessuten å ha oppfylt krav om bruk av lærling dersom ett av unntakene i forskrift om plikt til bruk av lærling i offentlige kontrakter av 17.12.2016 § 9 kommer til anvendelse.

20.2 Sanksjoner

Oppdragsgiver kan holde tilbake inntil 5 promille av kvart kontraktssum dersom ovennevnte plikter misligholdes, eller det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra Oppdragsgiver.

Dersom kravet om 5 %, jfr. punkt 20.1 andre ledd, ikke nås et år, ilegges en bot på 5 promille av kvart kontraktssum ved rammeavtale, og 5 promille av hele kontraktssummen ved enkeltkontrakter. Boten reduseres forholdsmessig dersom arbeidstimene utført av lærlinger utgjør 4 % eller mer av arbeidstimene det aktuelle året. Boten skal betales i tillegg til eventuell annen erstatning som følge av brudd på kontrakt mv.

Alternativ 2:

Det gjelder ingen lærlingeklausul for denne kontrakt.